

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-28

Defensieraad

Nr. 85

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 november 2012

Met deze brief informeer ik u over de projecten en de initiatieven op het gebied van defensiesamenwerking waarbij Nederland en het Europese Defensieagentschap (EDA) betrokken zijn. Daarmee doe ik mijn toezegging gestand uit het Algemeen Overleg van 26 september jl. (Kamerstuk 21 501-28, nr. 83) over de EU informele bijeenkomst van ministers van Defensie te Cyprus. Nederland zet zich ook in Navo-verband in voor versterking van de Europese defensiecapaciteiten. Om u van een compleet overzicht van de Nederlandse inspanningen te voorzien zijn ook de *Smart Defence*-projecten bijgevoegd.

EDA en defensiesamenwerking

Het EDA stimuleert de samenwerking tussen de lidstaten en tussen de Europese instituties en ondersteunt de lidstaten bij de uitwerking en de vormgeving van samenwerkingsinitiatieven. Het EDA levert een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe projecten onder de noemer *Pooling and Sharing*. In deze projecten trachten lidstaten in samenwerking met het EDA capaciteiten zo doelgericht en doelmatig mogelijk te ontwikkelen door de krachten te bundelen. Naast de projecten richt het EDA zich ook op het scheppen van betere randvoorwaarden voor defensiesamenwerking door beleidsmatige uitgangspunten te formuleren. Dit gaat bijvoorbeeld om het beter samenbrengen van de vraag naar defensiematerieel en het aanbod in Europa, of het behouden van opbrengsten uit internationale samenwerking voor de nationale defensiebegrotingen. Het EDA werkt in dit kader ook aan een gedragscode op het terrein van *pooling and sharing*. Deze gedragscode is ontwikkeld als richtsnoer voor de lidstaten om *pooling and sharing* beter in te bedden in nationale plannen en werkwijzen. Het blijven wel de lidstaten zelf die de drijvende kracht vormen achter succesvolle initiatieven en die besluiten zich te houden aan gezamenlijke uitgangspunten.

Kansrijke projecten pooling and sharing

Het EDA heeft in overleg met de lidstaten in het licht van *pooling and sharing* twaalf kansrijke samenwerkingsterreinen geïdentificeerd. Dit aantal is niet definitief; het kan fluctueren door nieuwe initiatieven of inzichten. Bovendien bestaan er activiteiten en programma's buiten deze lijst geselecteerde onderwerpen, waar Nederland ook een bijdrage aan levert. Het gaat bijvoorbeeld om *Research and Technology* programma's van het EDA en een project voor de gezamenlijke ontwikkeling van mijnenbestrijdingcapaciteit. Op sommige terreinen is reeds sprake van concrete projecten die tot wasdom komen. Op andere terreinen is de samenwerking nog van verkennende aard. Defensie toetst doorlopend de wenselijkheid en de haalbaarheid van Nederlandse betrokkenheid bij de uitwerking van de initiatieven. Deelneming aan een project, al dan niet in een leidende rol, vergt een afzonderlijk besluit vanwege de daarvoor nodige capaciteit en de financiële en juridische implicaties. Nederland is betrokken bij negen van de twaalf projectinitiatieven en heeft een leidende rol bij het initiatief ter versterking van Europese tankvliegtuigcapaciteit (*Air to Air Refueling*). Het gaat om de volgende projectinitiatieven:

1. Helicopter Training Programme

Een trainingsprogramma onder leiding van het EDA dat voorziet in het gezamenlijk organiseren en uitvoeren van multinationale helikopteroefeningen.

2. MARSUR Network Development

Een project onder leiding van Finland dat voorziet in een netwerk waarin de deelnemende landen informatie over civiele scheepvaartbewegingen delen voor de ondersteuning van maritieme operaties en de verbetering van de *situational awareness* in de Europese kustwateren. Deelneming is naast Defensie ook voor andere departementen met handhavingstaken op de Noordzee van belang.

3. Multinational Modular Medical Units

Een project onder leiding van Italië voor de ontwikkeling van geïntegreerde multinationale uitzendbare medische eenheden voor EU crisisbeheersingsoperaties. Nationale operationele hospitaaleenheden worden als modules georganiseerd en voor inzet gereed gemaakt, waarbij een van de lidstaten optreedt als *lead nation*.

4. Air to Air Refuelling (AAR)

Een initiatief ter versterking van Europese tankvliegtuigcapaciteit op vier deelterreinen: vermindering van tekorten op de korte termijn, ontwikkeling van tactische AAR-capaciteit, optimalisatie van het gebruik van alle bestaande AAR-capaciteit en onderzoek van de mogelijkheden tot gezamenlijke verwerving en gezamenlijk gebruik van nieuwe tankervliegtuigen. Nederland is nauw betrokken in verband met de geplande vervanging van de KDC 10 vanaf 2020. Nederland heeft naast Frankrijk en Duitsland een leidende rol op zich genomen voor de inventarisatie van de mogelijkheden tot gezamenlijke verwerving en gezamenlijk gebruik van nieuwe tankvliegtuigen.

5. Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (ISR)

Een project onder leiding van het EDA om Europese ISR-capaciteiten te versterken door verbeterd gebruik van netwerken (interoperabiliteit, connectiviteit) en optimalisering van de inzet van ISR-platformen en -sensoren.

6. Pilot Training

Een project onder leiding van Frankrijk en Italië om (delen van) de opleidingen tot vlieger gezamenlijk te doen.

7. European Transport Hubs

Een project onder leiding van het EDA voor de inrichting van logistieke knooppunten (*hubs*) waar goederen voor uitgezonden troepen kunnen worden verzameld voor een zo doelmatig mogelijk transport naar het inzetgebied.

8. Smart Munitions

Een project onder leiding van het EDA voor de gezamenlijke aanvulling van munitievoorraden. Nederland is geïnteresseerd vanwege mogelijk te bereiken schaalvoordelen en verbetering van interoperabiliteit voor bepaalde typen munitie.

9. Naval Logistics and Training

Een onderzoek naar het gezamenlijk opzetten en gebruiken van (faciliteiten voor) militair maritieme opleiding en training. Er wordt nog gewerkt aan een precieze afbakening van dit project.

Kansrijke projecten Smart Defence

Tijdens de Navo-top in maart 2011 is het *Smart Defence*-initiatief gelanceerd voor nauwere defensiesamenwerking tussen de lidstaten. Daarnaast zijn tijdens de Navo-top in Chicago drie «flagship»-projecten voor internationale samenwerking vastgesteld op de gebieden *ISR*, *Ballistic Missile Defence* en *Air Policing*. Ter ondersteuning en verdere uitwerking van het Smart Defence-initiatief heeft de Navo de *Multinational Approaches Task Force* in het leven geroepen. Deze taakgroep heeft in overleg met de lidstaten kansrijke projecten gerangschikt naar realiseerbaarheid. Dit betreft de zogenoemde *Tier 1* tot en met 3, waarbij projecten in *Tier 1* het meest kansrijk worden geacht. De lidstaten en de Navo blijven erop gericht zoveel mogelijk kansrijke projecten te ontwikkelen. Nederland is betrokken bij achttien van de (momenteel) vierentwintig *Tier 1*-projecten en heeft de leiding in het project *Counter-IED/biometrie*. Nederland levert een bijdrage aan:

1. Multinational Logistics Partnership – Helicopter Maintenance (ISAF)

Een project onder leiding van de Verenigde Staten en Tsjechië voor het gezamenlijke onderhoud van helikopters die worden ingezet in ISAF. Nederland zet momenteel geen helikopters in ISAF in, maar had tot het vertrek uit Uruzgan het onderhoud van zijn Apachehelikopters aan de Verenigde Staten uitbesteed.

2. Immersive Training Environment

Een project onder leiding van het Verenigd Koninkrijk voor het delen van programma's voor virtuele trainingsomgevingen.

3. Centres of Excellence as hub of Exercise and Training

Een onderzoek door *Allied Command Transformation* naar een leidende rol van de *NATO Centres of Excellence* voor de ontwikkeling van opleiding en training op hun kennisterrein.

4. CIS E-learning Training Centres Network

Een project onder leiding van *Allied Command Transformation* voor het opzetten van een netwerk voor het delen van «on line»-trainingen op het gebied van communicatie- en informatiesystemen (CIS).

5. Individual training and Education Programme

Een project onder leiding van *Allied Command Transformation* voor efficiëntere en effectievere afstemming van trainingsprogramma's voor Navo-personeel dat op missie gaat.

6. Remote Controlled Vehicles for Route Clearance Operations

Een project onder leiding van Italië voor de gezamenlijke verwerving van op afstand bedienbare *Counter-IED* voertuigen.

7. Multinational Joint Headquarters

Een project onder leiding van Duitsland voor de omvorming van het Duitse hoofdkwartier in Ulm naar een uitzendbaar multinationaal *joint* operationeel hoofdkwartier ten behoeve van Navo- en EU-operaties.

8. Female Leaders in Security and Defence: A Roadmap to Provide Equal Opportunities

Een project onder leiding van Bulgarije voor het opzetten van een conferentie als opstap naar een betere implementatie van de VN-genderresolutie (VN- Veiligheidsraad Resolutie 1325).

9. Joint Logistics Support Group capability form NATO Force Structure Commitments

Een project onder leiding van *Allied Command Operations* voor de ontwikkeling en invoering van een standaard voor gezamenlijke logistieke ondersteuning.

10. Pooling and Sharing Multinational Medical Treatment facilities (Role 2)

Een project onder leiding van Frankrijk en Italië voor het gezamenlijke gebruik van geneeskundige capaciteiten.

11. Pooling of Deployable Air Activation Modules

Een project onder leiding van Italië voor de afstemming van het gebruik van nationale uitzendbare *Air Activation Modules*, zodat de Navo over meer modules kan beschikken.

12. Jet Aircraft upgrade to be NATO Universal Armaments Interface Compliant

Een project onder leiding van Canada voor de gezamenlijke ontwikkeling, verwerving, invoering en instandhouding van een universele interface voor de bewapening van jachtvliegtuigen.

13. Theatre Opening Capability

Een project onder leiding van het Verenigd Koninkrijk voor het gezamenlijke gebruik van capaciteiten om zeehavens geschikt te maken voor de ontschepping van personeel en goederen.

14. Multinational Logistics Partnership/ Fuel handling

Een project onder leiding van Frankrijk om de samenwerking op het gebied van brandstofvoorziening in een operatiegebied te verbeteren.

15. Counter-IED/Biometrics

Een project onder leiding van Nederland ter bevordering van de interoperabiliteit en de ontwikkeling van activiteiten op het gebied van biometrie in relatie tot *Counter-IED*.

16. Dismantling, Demilitarization and Disposal of Military Equipment

Een project onder leiding van NAMSA voor de gezamenlijke demilitarisering, ontmanteling en afstoting van militaire uitrustingsstukken.

17. Multinational Cooperation On Munitions

Een project onder leiding van Denemarken voor het opzetten van een netwerk van internationale verdragen over samenwerking op munitiegebied

18. Establishment of a Multinational Geospatial Support Group

Een project onder leiding van Duitsland voor samenwerking bij de ondersteuning van het *Allied Command Operations* op het gebied van geografische producten, diensten en richtlijnen.

Tot slot

Nederland heeft uitgebreide en goede ervaringen met verdergaande vormen van internationale samenwerking in Europa. Goede voorbeelden zijn de samenwerking tussen de Belgische en Nederlandse marines (BENESAM), de Duits-Nederlandse samenwerking in het *German Netherlands Corps* (1GNC) en het *European Air Transport Command* (EATC) te Eindhoven. Nederland is dan ook voorstander van initiatieven ter verdieping en verbreding van Europese defensiesamenwerking zoals *Pooling and Sharing* en *Smart Defence*. Nederland wil niet uitsluitend in Europees verband (via het EDA) of in de Navo samenwerkingsverbanden aangaan. Ook binationaal worden mogelijkheden onderzocht en kansen benut.

De minister van Defensie,
J. S. J. Hillen